

Lichaam te koop

Tertio, 20 februari 2008

door Peter Vande Vyvere

Mogen fertiliteitscentra jonge vrouwen – in casu studentes – tegen betaling proberen aan te zetten tot eiceldonatie? En moet je ook niet de donatie van andere organen en weefsels – nieren, lever, bloed – tegen betaling stimuleren? De Antwerpse hoogleraar medisch recht Thierry Vansweevelt pleitte vorige week in De Morgen voor een gereguleerde betaling van orgaandonoren. Altruïsme alleen levert niet genoeg donororganen op. Een wettelijke prijsbepaling kan dat tekort oplossen en meteen de vlucht naar het buitenland, waar in het commerciële circuit organen te koop zijn, tegengaan.

Maar niet iedereen ziet dat zo. Elke betaling die verder reikt dan onkostenvergoeding of compensatie van werkonbekwaamheid, maakt van armen wandelende organenbanken, merkte Open VLD-senator en arts Patrik Vankrunkelsven op. Ook bio-ethicus Guido Pennings van de Universiteit Gent huldigt die visie (zie Tertio nr. 408).

De woordenstrijd over orgaandonatie speelt zich op een ethisch mijnenveld af. Allereerst moeten we in onze beoordeling een onderscheid maken tussen eicelen spermadonatie en het afstaan van andere organen en weefsels. Het eerste blijft, ondanks zijn wettelijk karakter, toch erg betwistbaar. Kunnen we de maakbaarheid van de mens wel zo ver drijven? Impliceert de kindervens automatisch een recht op biologische kinderen? En wat betekent het voor de identiteitsontwikkeling van een kind te weten dat het de vrucht is van donorschap? De christelijk-ethische traditie bejegt de kwestie met recht erg sceptisch. Donatie van andere organen is natuurlijk wel lofwaardig omdat je er mensenlevens mee redt. Maar op commerciële basis – tegen betaling – moet het worden vermeden omdat dit tot regelrechte uitbuiting van armen en zwakken leidt. Daarin heeft Vankrunkelsven volkomen gelijk. Het doel heiligt de middelen niet. Je kunt het menselijk lichaam nooit instrumentaliseren, laat staan commercialiseren. Misbruiken in het buitenland moeten we op een hoger politiek niveau bestrijden.

Orgaandonatie is en blijft een daad van naastenliefde. Hoe cynisch en hopeloos is een samenleving die daarvoor haar toevlucht zoekt in de commercie? Er zijn best andere vormen van sensibilisering mogelijk. De overheid, het onderwijs, het vormingswerk, de jeugdbeweging en de kerk kunnen naast campagnes voor derdewereldhulp en kankerbestrijding ook acties voor gratis donorschap opzetten en versterken.

Het christelijk geloof kan daarbij zeker inspireren. De katholieke ethiek houdt een warm pleidooi voor orgaandonatie, maar beklemtoont dat de instemming vrij en gewetensvol moet gebeuren en altijd moet berusten op het motief van de liefde. Dat laatste dreigt soft te klinken in een hypergespecialiseerde medische wereld. Ten onrechte. Medische ethiek heeft alles te winnen bij een cultuur van de liefde.

Christelijke gemeenschappen proberen uitdrukkelijk zo'n cultuur gestalte te geven. Ze moeten dan ook volop hun stem laten horen in het actuele medische debat. Organen schenken ten bate van het leven: ja. Je lichaam verkopen: neen.

Overgenomen met toestemming van Tertio.